

ОТВОРЕН

Ние бараме да бидеме рамно-
правни и почитувани од грчкиот
народ така како што од
наша страна тој е почитуван.
Како етничко македонско мал-
цинство ние не прифаќаме
да бидеме орудие на ниту
една влада или држава.

ставови во јавноста, преку радио, те-
левизија, весници. Ние немаме ваква
можност. Сè тоа создава лоша атмо-
сфера за движење на идеите кои се
спротивни на национализмот. Покон-
кретно, за мене како Македонец или за
нас како етнички Македонци, граѓани
на Република Грција и граѓани на Ев-
ропската унија, ситуацијата е уште по-
депресивна, потешка, зашто ние сме во
центарот на метата на грчките нацио-
налисти. Во првите години по распа-
ѓањето на Југославија, по прогласува-
њето независност и самостојност на
Република Македонија почнаа пробле-
мите, атмосферата беше многу напната
и опасна за нас. Но, полака, со нашето
дејствување меѓу демократите во Гр-

ГРАНИЦИТЕ ЗА ГРЧКИОТ

Разговорот го водеше:
Жаклина МИТЕВСКА

☀ Господине Парисис, минатата неде-
ла изминаа 12 години од приемот на Ре-
публика Македонија во ООН, под рефе-
ренцата ФИРОМ. Наметнувајќи ги раз-
ликите околу името како спор пред ме-
ѓународната јавност, Грција со притисо-
ци, уцени и блокади на границата, из-
дејствува компромис од македонската
страна и членство на Република Маке-
донија во ОН под референцата "Пора-
нешна Југословенска Република Маке-
донија". Доаѓате токму од таа земја, како
сите овие години се чувствувате како
Македонец во Грција?

ПАРИСИС: Се чувствувам исто како
и секој граѓанин на Република Грција
кој мисли демократски, кој е антинацио-
налистички и антирасистички настроен.
Сепак, треба да се забележи дека мал
процент од грчкиот народ има такви
сфаќања, особено кога се зборува за

ваквите национални проблеми. Тоа е
резултат од повеќедесетилениот прак-
тикување на еден образовен систем, во
кој народот се образува да има силна
националистичка мисла. Се убедува за
неговото директно крвно сродство со
старите Хелени и дека од таму произ-
легува правото да наследи сè што по-
текнува или имало било каков однос со
античката хеленска цивилизација. За
жал, Грција така дејствува и во текот на
последниве години, кога се јавил про-
блемот со Македонија. Но, секако има
дел од народот ослободен од нацио-
налистичките предрасуди. Но, за жал,
повторно ќе истакнам дека сè уште про-
центот е многу мал. Последниве години
нашето движење има беспрекорна со-
работка со прогресивното антинацио-
налистичко движење во Грција. Грчкото
општество е многу затворено. Во тоа
значајна улога има и Грчката право-
славна црква и нејзината хиерархија,
при што е забележително огромното
влијание кое го има над народот. Во
Грција постојат и екстремно десни пар-
тии, кои дејствуваат легално и се сло-
бодни да ги шират своите позиции и

ција, со лобирањето и присуство во
светските институции, ООН, Европска
унија и слично последниве години се
создава попозитивна атмосфера во
земјата. Минатата година во Солун се
одржа Конгресот на "Виножито", а ек-
стремните сили се обидоа преку своите
средства за информирање да го пови-
каат народот да го спречи. Но, тоа не
успеа да го направат, се собраа 200 лу-
ѓе. Полицијата нè бранеше нас, ги напад-
на нив и ги растури. Тоа немаше да се
случи пред 10 години.

☀ По признавањето на Македонија
под уставното име од страна на САД,
постојат најави и дека италијанскиот
Парламент ќе го следи британскиот и
германскиот, и дека ќе ѝ порача на Вла-
дата на Берлускони да нè признае под
уставното име. Какво е расположението
во Грција по овие најави?

ПАРИСИС: Со признавањето на ус-
тавното име на Македонија од страна
на САД, грчкиот народ доби силен шок.
Како тоа да не го очекуваа, како да не го
предвидоа, иако за такво нешто се

А ЕВРОПА ГИ ЗАТВОРА

слушаше од порано. По шокот - затишје, немаше екстремни настапи, нема ништо да се добие ако народот се води на екстремни активности. Така, полека се стиши целата работа и, да речеме, веста беше мирно примена. Сепак, тоа тешко можеше да го поднесе народ кој со децении е националистички воспитуван. Грција беше против признавањето на уставното име на РМ, но сепак тоа помина и се заборави. Деновиве повторно почнаа разговорите за оваа проблематика. Многу се слуша и се дискутира во мас медиумите во Грција.

☀ Во годишниот извештај на Европската комисија за борба против расиз-

ми, понекогаш се соочуваат со дискриминација. Експертите ѝ препорачуваат на Грција да преземе мерки за признавање на слободата и правата на Македонците, а властите во Грција да почнат дијалог со македонските претставници за да се надминат тензиите. Ваше видување?

ПАРИСИС: Да, тоа е така. Сите го прочитавме тој извештај. Прв пат во еден ваков извештај, на оваа толку важна меѓународна организација, се спомнува чисто и јасно дека Македонците и македонскиот јазик постојат во Грција. Тоа е еден чекор на легитимност. Тоа беше многу добро и е ре-

европското општество, да се направи чекор напред.

☀ Сепак, Грција продолжува да го негира постоењето на Македонците и на македонскиот јазик. Грчката државна телевизија ЕРТ забранила да се емитува репортажата за Лерин, само затоа што еден од жителите изјавил дека нивниот мајчин јазик е македонскиот, кој е забрануван со децении?

ПАРИСИС: Од ништо се направи нешто или многу повеќе од нешто. Обична емисија на новинарка вработена во државната телевизија. Таа прави многу интересни туристички емисии, патува секаде низ Грција и во странство. Така дојде и во Леринско, ја опиша ситуацијата во Лерин преку разните изјави на луѓето за тоа каков е тамошниот живот. Дошла и до селото Буф, се зачудила како тоа изгледа. Некогаш во селото имало богат живот, убави куќи, училиште, а сега тоа е запустено, нема луѓе. Природно прашала зошто селото е вакво, кога не е толку оддалечено, не е непристапно. Две постари жени ѝ одговориле дека некогаш богатото село сега нема жители, затоа што Граѓанската војна го зафатила ова подрачје, тогаш власта ги тероризирала и ги убивала луѓето бидејќи го зборувале мајчиниот јазик. Жените ѝ рекле дека нашиот јазик е македонски и дека државата не го признавала и до ден денес не го признава. Обичен разговор, кој да се одвиваше било каде во Европа, ќе предизвикаше позитивни емоции. Европа оди на мултијазичност, мултикултура, на толеранција на сите, а во Грција овие идеи сè уште не се прифатени. По нашата интервенција, а конкретно со соопштението до јавноста кое беше издадено од грчкиот комитет на Европското биро за малцинските јазици кое стигна веднаш до Комитетот за човекови права на ООН во Женева, емисијата беше целосно емитувана следната недела во истиот термин.

☀ Коментирајќи ја оваа емисија, Вие изјавивте дека, по сè изгледа, Грција избрала да не ги почитува основните права на своите граѓани за слободно изразување на нивното мислење и ја продолжува политиката на екстремно

НАЦИОНАЛИЗАМ

мот, кој беше претставен во Советот на Европа, се наведува дека оние кои сакаат да се изјаснат како Македонци во Грција, ризикуваат кон нив да се појави одбивност од другото население. Тие се цел на предрасуди и стерео-

зултат на нашето лобирање во странство, и нашето дејствување во Грција. Ние сме дел од европската идеја на отворено мултикултурно општество. Всушност, ние се бориме во насока на интеграција на грчкото општество во

☀ Колку Македонците се обединети во Грција. Дали и таму постои синдромот на разединетост, дали тоа се манифестира преку различни струи?

ПАРИСИС: "Виножито" е политичка партија во Грција. Таа е основана од Македонците за да ги застапува нивните интереси, конкретно на македонското

етничко малцинство во Грција, за чии проблеми ниедна друга партија нема став во своите статuti. Но, не само правата на македонското малцинство, туку и на другите малцинства кои не се спомнати во ниту една друга партија. Исто така, нашата партија се интересира и пошироко за развојот на грчкото општество во економијата, надворешната, внатрешната политика, образованието, развојот и.т.н. Во "Виножито" може да членува секој граѓанин на Грција и на ЕУ, кој се согласува со нашите ставови, со нашиот Статут. Во Грција само нашата партија има чисти и јасни ставови за постоење на етнички, јазични и културни малцинства.

АТАНАСИОС ПАРИСИС, ПРЕТСЕДАТЕЛ НА ГРЧКИОТ КОМИТЕТ НА ЕВРОПСКОТО БИРО ЗА ПОМАЛКУ УПОТРЕБУВАНИ ЈАЗИЦИ

лимитирачка и апсолутно селективна презентација на културната и на лингвистичката различност во државните медиуми.

ПАРИСИС: Да, тоа е една политика која трае со децении, речиси цел век. Таа политика го негира постоењето на малцинските јазици во насока на хомогенизација на грчкиот народ на една нација. Хомогенизација со сила, која има минато, многу фази. Но, тоа е процес кој во Грција сè уште трае. Сепак, времињата се променија, не може работите да се прават тајно.

 Од што се плаши Грција, Вие сигурно немате никакви територијални претензии кон неа, односно само сакате да го добиете она што му следува на едно малцинство?

ПАРИСИС: Ние немаме никакви територијални претензии. Состојбата е таква, ние сме малцинство во земјата во која живееме. Во Грција се дојдени повеќе од милион луѓе од Мала Азија, од Тракија и веќе таму живее втората-третата генерација. Не може да се зборува дека ние сакаме сепарација, дека сакаме да ги истераме тие луѓе од нивните сега родни огништа. Таму веќе се родени две-три генерации. Ние бараме да бидеме рамноправни и почитувани од грчкиот народ така како што од наша страна тој е почитуван. Бараме да се исправиме како народ, да тргнеме по другиот пат, европски, модерен. Бараме на Балканот да се отворат границите за комуникација меѓу народите, да престанат тензиите кои предизвикаа толку војни во Европа. Грција е во ЕУ, Бугарија е речиси таму, сакаме и Македонија, и Албанија, и Србија, целиот Балкан да влезе во ЕУ и границите да исчезнат. Ако ги снеса тие граници, ќе ги снеса и границите меѓу луѓето.

 Факт е дека Македонците во Грција немаат можност за образование на мајчин јазик ниту, пак, слобода на говорот. Грчките судови сè уште не го регистрираат Домот на културата. Ваквата слика за животот на македонското малцинство во европска Грција ја пренесоа и претставниците на "Виножито" на Самитот на ОБСЕ, кој се одржа во Варшава. Како ја негувате македонската култура и идентитет? Имате ли воопшто шанси за такво нешто?

ПАРИСИС: Проблемот со Домот на македонската култура е долга, болна историја, веќе минаа 15 години. Грчкиот првостепен суд во Лерин одби да го

регистра, а за тоа немаше никакви причини, освен што некои луѓе кои го потпишаа Статутот на Домот некогаш учествувале на конференции за барање на правата на Македонците во Грција. Тој процес продолживме да го водиме на сите нивоа на грчкото правосудство,

дојдовме и до Врховниот суд кој го одби нашето барање и така се најдовме во Стразбур. Тоа е долг процес, но на крај го добивме спорот. Грчката Влада реагираше позитивно, му препорача на Судот во Лерин да го регистрира Домот. Но, Судот одби. И повторно процесот почна да се движи во истата насока на жалби итн. Контактравме со европските институции, на пример, ОБСЕ. Побаравме и имавме контакт со Министерството за правда во Грција, кое ни објасни каква е ситуацијата, дека правосудството во Грција е независно, не може Владата да влијае на одлуките на Судот. Постои некое недовршено прилагодување на европските директиви со грчкиот Устав и со грчкото правосудство. Тоа е процес кој сега се одвива и грчкото правосудство ќе се прилагоди и ќе мора да ги следи одлуките од Стразбур.

 Кога говориме за Уставот на Грција, дали тој предвидува постоење на малцинства? И како тоа една членка на ЕУ, која се обврзала да ги почитува европските принципи да не ги применува кога се во прашање Македонците?

ПАРИСИС: Со Грција се случува следното - кога таа беше примена во Европската унија, тогаш не се поставу-

ваа вакви барања за државите-кандидати. Денес ЕУ бара од идните кандидати-членки да ги исполнуваат Копенхагенските стандарди, што тогаш не постоеше. Грција беше внесена во ЕУ со политичка одлука, ургентно, не исполнуваше речиси ниту еден од стандардите кои денес Унијата ги бара. Како таква таа влезе во ЕУ, па таква и остана. ЕУ решително влијае врз грчката внатрешна политика, бара промена на Уставот на законодавството. Од земјите-кандидатки за членство во ЕУ бара признавање на малцинствата и на човековите права. Грција е внатре во ЕУ и не постојат силни механизми кои ќе ја притискаат веднаш да се прилагоди на тоа. Во Грција единствено се признава муслиманското малцинство, но нецелосно. Муслиманското малцинство во Грција се состои од три ентитети: турско, помачко и ромско. Но, муслиманите се третираат како едно малцинство религиозно, верско. Со сила трите ентитети учат турски јазик. Сепак, Грција одбива да ги признае турските асоцијации, друштва. Турција, која е голема и значајна сила и со која Грција постојано има проблеми, притиска, така што таа мора да попушта. Но, ова малцинство е орудие во рацете на двете држави, за тие да можат да ја водат својата надворешна политика. Како етничко македонско малцинство ние не прифаќаме да бидеме орудие на ниту една влада или држава.

 Вие сте претседател на Европското биро за помалку употребувани јазици. Каква е застапеноста на другите јазици во Грција?

ПАРИСИС: Никаква. Освен турскиот јазик, кој под притисок на Турција е воведен, другите јазици како влашкиот, помачкиот, ромскиот, албанскиот... никаде не се застапени. Грција одбива да признае дека постојат такви јазици. Грчката администрација, односно грчката политика отсекогаш се преправа дека Грција е хомогена држава, една нација, една религија, еден јазик. За грчкото општество не постојат овие луѓе, не постојат Македонци и македонски јазик, не постои влашки јазик... Само постојат некои дијалекти, идиоми, но никогаш лингвистички не објасниле што значи дијалект или идиом. Грчкиот народ знае, барем тој што живее до нас или во мешаните средини, дека соседите им зборуваат друг јазик, но за официјалната јавност тие јазици не постојат. Така, застапеноста на јазиците ја нема никаде, ниту на радио, ниту на телевизија, ниту во образовниот систем.